

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 5. júna 2007^{*}

Vo veci C-170/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Högsta domstolen (Švédsko) z 26. marca 2004 a doručený Súdnemu dvoru 6. apríla 2004, ktorý súvisí s konaním:

Klas Rosengren,

Bengt Morelli,

Hans Särman,

Mats Åkerström,

Åke Kempe,

Anders Kempe,

Mats Kempe,

^{*} Jazyk konania: švédčina.

Björn Rosengren,

Martin Lindberg,

Jon Pierre,

Tony Staf

proti

Riksåklagaren,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: P. Jann, predseda prvej komory vykonávajúci funkciu predsedu, predsedovia komôr C. W. A. Timmermans, A. Rosas, R. Schintgen, J. Klučka, sudcovia J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. Malenovský (spravodajca), U. Löhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh a L. Bay Larsen,

generálny advokát: A. Tizzano, neskôr P. Mengozzi,
tajomník: C. Strömholm, neskôr J. Swedenborg, referenti,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 30. novembra 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre a T. Staf, v zastúpení: C. von Quitzow, juris doktor, a U. Stigare, advokat,

- švédská vláda, v zastúpení: A. Kruse a K. Wistrand, splnomocnení zástupcovia,

- fínska vláda, v zastúpení: A. Guimaras-Purokoski, splnomocnená zástupkyňa,

- nórska vláda, v zastúpení: T. Nordby a I. Djupvik, splnomocnení zástupcovia,

- Komisia Európskych spoločenských, v zastúpení: L. Ström van Lier a A. Caeiros, splnomocnení zástupcovia,

- Dozorný úrad EZVO, v zastúpení: N. Fenger a A. T. Andersen, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov, ktoré predniesol generálny advokát A. Tizzano na pojednávaní 30. marca 2006,

so zreteľom na uznesenie o opätovnom otvorení ústnej časti konania zo 14. júna 2006 a po pojednávaní z 19. septembra 2006,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre a T. Staf, v zastúpení: C. von Quitzow, juris doktor, a U. Stigare, advokat,

- švédská vláda, v zastúpení: A. Kruse a K. Wistrand, splnomocnení zástupcovia,

- fínska vláda, v zastúpení: A. Guimaras-Purokoski a E. Bygglin, splnomocnené zástupkyne,

- nórska vláda, v zastúpení: T. Nordby, ako aj I. Djupvik a K. Fløistad, splnomocnení zástupcovia,

- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: L. Ström van Lier a A. Caeiros, splnomocnení zástupcovia,

— Dozorný úrad EZVO, v zastúpení: N. Fenger a A. T. Andersen, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov, ktoré predniesol generálny advokát P. Mengozzi na pojednávaní 30. novembra 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

- ¹ Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 28 ES, 30 ES a 31 ES.

- ² Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre a T. Staf na jednej strane a Riksåklagaren (kráľovský prokurátor) na strane druhej, ktorého predmetom je zadržanie debničiek vína, ktoré boli dovezené v rozpore so zákonom o alkoholických nápojoch (alkohollagen) zo 16. decembra 1994 (SFS 1994, č. 1738, ďalej len „zákon o alkohole“).

Vnútroštátny právny rámec

3 Vo svojej kapitole 1 s nadpisom „Úvodné ustanovenia“ zákon o alkohole stanovuje, že sa uplatňuje na výrobu, uvádzanie na trh a dovoz alkoholických nápojov, ako aj na obchodovanie s týmito výrobkami.

4 Podľa § 8 kapitoly 1:

„... Pod predajom sa rozumie akákoľvek forma poskytnutia k dispozícii za odplatu.

Predaj spotrebiteľovi sa nazýva maloobchodným predajom alebo, ak sa týka konzumácie na mieste, reštauračnými službami. Akýkoľvek iný predaj je označovaný ako veľkoobchodný predaj.“

5 Kapitola 4 zákona o alkohole s nadpisom „Veľkoobchodný predaj“ vo svojich § 1 a 2 stanovuje:

„§ 1 — Veľkoobchod s alkoholickými nápojmi, vínom alebo pivom s vysokým obsahom alkoholu môže byť vykonávaný iba osobami, ktoré získali súhlas na skladovanie alebo sú zaregistrované ako príjemcovia tovaru tejto povahy v súlade s § 9 alebo 12 zákona o dani z alkoholu [z 15. decembra 1994 (SFS 1994, č. 1564)]. Z toho vyplýva, že právo na výkon veľkoobchodu sa uplatňuje iba na nápoj, ktorého sa týka súhlas na skladovanie alebo registrácia príjemcu podľa ustanovení zákona o dani z alkoholu.

Nad rámec ustanovení prvého odseku může být velkoobchod s alkoholickými nápoji, vínem a pivem s vysokým obsahem alkoholu vykonávaný maloobchodnou společností v súlade s ustanoveniami kapitoly 5 § 1 tretím odsekom.

Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia prvého odseku, držitelia povolenia na predaj môžu individuálne predávať tovar, na ktorý sa vzťahuje predmetné povolenie, každej osobe spôsobilej na výkon veľkoobchodu s predmetným tovarom.

§ 2 — Alkoholické nápoje, víno a pivo s vysokým obsahom alkoholu môžu byť dovážané do Švédska iba osobami, ktoré sú v zmysle § 1 prvého odseku oprávnené vykonávať veľkoobchodný predaj predmetného tovaru, ako aj maloobchodnými spoločnosťami so zreteľom na rešpektovanie povinnosti, ktorá im vzniká podľa kapitoly 5 § 5.

Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia prvého odseku, alkoholické nápoje, víno a pivo s vysokým obsahom alkoholu môžu byť dovážané:

...

2. každým cestujúcim vo veku aspoň 20 rokov alebo akoukoľvek osobou obsluhujúcou dopravný prostriedok, ktorá dosiahla tento vek, pre svoju osobnú konzumáciu alebo konzumáciu jej rodiny, alebo ako dar blízkej osobe na jej osobnú konzumáciu alebo konzumáciu jej rodiny;

...

4. každým jednotlivcom alebo profesionálnym dopravcom konajúcim na účet tohto jednotlivca, ktorý dosiahol vek aspoň 20 rokov a prichádza do Švédska, ak sú nápoje určené na jeho osobnú konzumáciu alebo konzumáciu jeho rodiny;

5. každým jednotlivcom alebo profesionálnym dopravcom konajúcim na účet tohto jednotlivca, ktorý dosiahol vek aspoň 20 rokov a ktorý získal nápoje v rámci dedenia, ak sú určené na jeho osobnú konzumáciu alebo konzumáciu jeho rodiny, a

6. ako samostatný dar zasielaný prostredníctvom profesionálneho dopravcu od jednotlivca s pobytom v inej krajine jednotlivcovi s pobytom vo Švédsku, ktorý dosiahol vek aspoň 20 rokov, na jeho osobnú konzumáciu alebo konzumáciu jeho rodiny.

...“

6 Vo svojej kapitole 5 s nadpisom „Maloobchodný predaj“ zákon o alkohole poveruje štátnu spoločnosť, špeciálne zriadenú na tento účel, zabezpečiť vo Švédsku maloobchodný predaj vína, piva s vysokým obsahom alkoholu a alkoholických nápojov. Spoločnosťou určenou na tento účel je Systembolaget Aktiebolag (ďalej len „Systembolaget“), akciová spoločnosť, ktorej akcie sú v celom rozsahu v držbe švédskeho štátu.

7 Činnosť, prevádzkovanie a podrobnosti o kontrole tejto spoločnosti sú stanovené dohodou uzatvorenou so štátom.

8 § 5 tej istej kapitoly 5 stanovuje:

„Alkoholické nápoje, víno alebo pivo s vysokým obsahom alkoholu, ktoré nie sú držané na sklade, sa dodávajú na žiadosť, ak proti tomu maloobchodná spoločnosť nevznesie námietku.“

9 V kapitole 10 zákona o alkohole § 10 stanovuje, že nezákonné dovozy alkoholických nápojov sú sankcionované podľa zákona o nedovolenom dovoze (lagen om straff för smuggling) z 30. novembra 2000 (SFS 2000, č. 1225), ktorý stanovuje, že podvodne dovezené víno musí byť predmetom konfiškácie s výnimkou prípadu, keď je takéto opatrenie zjavne neprimerané.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 Žalobcovia v konaní vo veci samej si objednali poštou a bez sprostredkovateľa z miesta ich bydliska vo Švédsku debničky fliaš s vínom vyrobeným v Španielsku.

11 Tieto debničky dovezené do Švédska bez colného vyhlásenia boli skonfiškované z dôvodu, že vzhľadom na zákon o alkohole boli predmetom nedovoleného dovozu.

12 Rozsudkom z 3. januára 2002 potvrdil Göteborgs tingsrätt (Prvostupňový súd v Göteborgu) skonfiškovanie tovaru. Hovrätten för Västra Sverige (Odvolací súd pre západné Švédsko) zamietol odvolanie podané žalobcami vo veci samej proti tomuto rozsudku.

13 Žalobcovia v konaní vo veci samej sa teda obrátili na Högsta domstolen (Najvyšší súd). Najvyšší súd zastával názor, že rozhodnutie, pokiaľ ide o zásadný zákaz uložený každému rezidentovi, dovážať priamo, bez osobného zabezpečenia dopravy, alkoholické nápoje na švédске územie, závisí od zlučiteľnosti švédskej právnej úpravy so Zmluvou ES.

14 Za týchto okolností Högsta domstolen prerušil konanie a predložil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Môže sa zákaz dovozov [priamych objednávok jednotlivcov] posudzovať ako súčasť spôsobu fungovania monopolu na maloobchodný predaj a z tohto dôvodu má byť považovaný za povolený podľa článku 28 ES a byť posudzovaný len z hľadiska článku 31 ES?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, je uvedený zákaz... v súlade s podmienkami uvedenými v článku 31 ES o štátnom monopole obchodnej povahy?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, má sa článok 28 ES vykladať v tom zmysle, že mu v zásade odporuje [uvedený zákaz] napriek povinnosti Systembolaget dodať na základe žiadosti alkoholické nápoje, ktoré nemá na sklade?

4. V prípade kladnej odpovede na tretiu otázku, môže sa takýto zákaz... považovať z hľadiska ochrany zdravia a života ľudí za oprávnený a primeraný?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 15 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či na overenie zlučiteľnosti vnútroštátneho ustanovenia s právom Spoločenstva má byť vnútroštátne ustanovenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je ustanovenie vyplývajúce z kapitoly 4 § 2 prvého odseku zákona o alkohole, posudzované z hľadiska článku 31 ES týkajúceho sa štátnych monopolov obchodnej povahy alebo článku 28 ES, ktorý zakazuje akékoľvek množstevné obmedzenia alebo opatrenia s rovnocenným účinkom.
- 16 Je nesporné, že predmetné vnútroštátne opatrenie v konaní vo veci samej predstavuje jedno z ustanovení zákona o alkohole, ktorý rovnako zavádza monopol obchodnej povahy spočívajúci vo výlučnom práve na maloobchodný predaj alkoholických nápojov vo Švédsku. Tento monopol bol zverený Systembolaget.
- 17 So zreteľom na judikatúru Súdneho dvora je potrebné skúmať predpisy týkajúce sa existencie a fungovania uvedeného monopolu vzhľadom na ustanovenia článku 31 ES, špecificky uplatniteľné na výkon výlučných práv štátnym monopolom obchodnej povahy (pozri rozsudky zo 17. februára 1976, Miritz, 91/75, Zb. s. 217, bod 5; z 20. februára 1979, Rewe-Zentral, nazvaný „Cassis de Dijon“, 120/78, Zb. s. 649, bod 7; z 13. marca 1979, Hansen, 91/78, Zb. s. 935, body 9 a 10; zo 14. decembra 1995, Banchemo, C-387/93, Zb. s. I-4663, bod 29, a z 23. októbra 1997, Franzén, C-189/95, Zb. s. I-5909, bod 35).
- 18 Naopak, účinok iných ustanovení vnútroštátnej legislatívy, ktoré možno oddeliť od fungovania monopolu, na obchodovanie v rámci Spoločenstva, hoci majú na tento monopol vplyv, musí byť skúmaný z hľadiska článku 28 ES (pozri rozsudok Franzén, už citovaný, bod 36).

- 19 Je teda potrebné overiť, či opatrenie zákazu v konaní vo veci samej predstavuje opatrenie týkajúce sa existencie alebo fungovania monopolu.
- 20 Na úvod je potrebné pripomenúť, že špecifická funkcia priznaná monopolu zákonom o alkohole spočíva v tom, že je mu vo Švédsku vyhradená exkluzivita na maloobchodný predaj alkoholických nápojov spotrebiteľovi s výnimkou odvetvia reštaurácií. Je nesporné, že táto exkluzivita sa nevzťahuje na dovozy uvedených nápojov.
- 21 Hoci predmetné opatrenie v konaní vo veci samej tým, že upravuje dovoz alkoholických nápojov na územie Švédskeho kráľovstva, ovplyvňuje voľný pohyb tovarov v rámci Európskeho spoločenstva, neupravuje samo osebe výkon práva exkluzivity na maloobchodný predaj alkoholických nápojov na švédskom území týmto monopolom.
- 22 Toto opatrenie, ktoré sa tak netýka výkonu špecifickej funkcie uvedeným monopolom, teda nemôže byť považované za týkajúce sa jeho samotnej existencie.
- 23 Z podkladov predložených Súdnemu dvoru následne vyplýva, že Systembolaget je v rámci uplatňovania kapitoly 5 § 5 zákona o alkohole v zásade povinná doviezť akýkoľvek alkoholický nápoj na žiadosť a náklady spotrebiteľa. Preto zákaz dovozu alkoholických nápojov pre jednotlivcov, ktorý vyplýva z kapitoly 4 § 2 prvého odseku zákona o alkohole, má za dôsledok nasmerovanie spotrebiteľov, ktorí chcú nadobudnúť takéto nápoje, na monopol a môže z tohto dôvodu mať dosah na fungovanie predmetného monopolu.

- 24 Takéto opatrenie zákazu však skutočne neupravuje fungovanie monopolu, keďže sa nevzťahuje na podmienky maloobchodného predaja alkoholických nápojov na švédskom území. Najmä nesmeruje k úprave systému výberu tovarov monopolom ani k jeho predajnej sieti, ani organizácii predaja alebo reklame tovarov distribuovaných predmetným monopolom.
- 25 Okrem toho toto opatrenie vyplýva z ustanovení zákona o alkohole zahrnutých v jeho kapitole 4 venovanej veľkoobchodu. Súdny dvor už konštatoval, že predpisy tejto kapitoly, ktoré vyhradzuje dovoz alkoholických nápojov majiteľom veľkoobchodných licencií, nepatria medzi opatrenia upravujúce fungovanie monopolu (pozri v tomto zmysle rozsudok Franzén, už citovaný, body 34, 67 a 70).
- 26 Za týchto okolností takýto zákaz nemôže byť považovaný za pravidlo týkajúce sa existencie alebo fungovania monopolu. Na overenie zlučiteľnosti takéhoto opatrenia s právom Spoločenstva, najmä s ustanoveniami Zmluvy týkajúcimi sa voľného pohybu tovarov, je teda článok 31 ES irelevantný.
- 27 V dôsledku toho je na prvú otázku potrebné odpovedať, že vnútroštátne ustanovenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je ustanovenie vyplývajúce z kapitoly 4 § 2 prvého odseku zákona o alkohole, má byť posudzované z hľadiska článku 28 ES a nie článku 31 ES.

O druhej otázke

- 28 Druhá otázka bola položená iba pre prípad, ak by Súdny dvor konštatoval, že predmetný zákaz v konaní vo veci samej má byť posudzovaný z hľadiska článku 31 ES.

29 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O tretej otázke

30 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či opatrenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je opatrenie vyplývajúce zo zákona o alkohole, predstavuje množstevné obmedzenie dovozu v zmysle článku 28 ES, hoci predmetný zákon zaväzuje držiteľa maloobchodného monopolu dodať, a teda prípadne doviesť, na žiadosť predmetné nápoje.

31 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že slobodný pohyb tovaru je základnou zásadou Zmluvy, ktorá nachádza svoje vyjadrenie v zákaze množstevných obmedzení dovozu medzi členskými štátmi a všetkých opatrení s rovnocenným účinkom, stanovenom v článku 28 ES (rozsudok z 10. januára 2006, *De Groot en Slot Allium a Bejo Zaden*, C-147/04, Zb. s. I-245, bod 70).

32 Zákaz opatrení s rovnocenným účinkom ako množstevné obmedzenia uvedené v článku 28 ES sa týka každej právnej úpravy členských štátov, ktorá môže priamo alebo nepriamo, skutočne alebo potenciálne brániť obchodu v rámci Spoločenstva (pozri najmä rozsudky z 11. júla 1974, *Dassonville*, 8/74, Zb. s. 837, bod 5; z 23. septembra 2003, *Komisia/Dánsko*, C-192/01, Zb. s. I-9693, bod 39; z 2. decembra 2004, *Komisia/Holandsko*, C-41/02, Zb. s. I-11375, bod 39, a *De Groot en Slot Allium a Bejo Zaden*, už citovaný, bod 71).

- 33 V danom prípade treba predovšetkým uviesť, že samotné ustanovenia kapitoly 5 § 5 zákona o alkohole v ich znení účinnom v čase vzniku skutkových okolností v konaní vo veci samej priznávali Systembolaget možnosť namietat' voči požiadavke spotrebiteľa smerujúcej k tomu, aby mu boli dodané, a teda aby boli dovezené, nápoje nenachádzajúce sa v sortimente ponúkanom monopolom. Za týchto podmienok zákaz dovážať takéto nápoje do Švédska bez osobného zabezpečenia dopravy uložený jednotlivcom, ktorý nie je kompenzovaný povinnosťou monopolu doviesť tieto nápoje zakaždým, keď si ich záujemcovia objednávajú, predstavuje množstevné obmedzenie dovozu.
- 34 Nezávisle od možnosti uvedenej v predchádzajúcom bode je nesporné, že ak spotrebiteľia využijú služby Systembolaget, aby sa zásobili alkoholickými nápojmi z dovozu, záujemcovia sú konfrontovaní s rôznymi ťažkosťami, ktorým by nemuseli čeliť, ak by sami vykonali tento dovoz.
- 35 Vzhľadom na informácie predložené v priebehu písomnej časti konania a na pojednávaní sa ukazuje, že dotknutí spotrebiteľia musia vyplniť formulár objednávky v obchode monopolu, vrátiť sa tam na podpis tejto objednávky, ak ponuka dodávateľa bola prijatá, a potom si prevziať tovary po ich dovezení. Okrem toho takáto objednávka je prijatá, iba ak predstavuje určité minimálne množstvo fliaš, ktoré majú byť dovezené. Spotrebiteľ nemôže ovplyvniť podmienky dopravy ani spôsoby balenia objednaných nápojov a nemôže si vybrať typ fliaš, ktoré si chce objednať. Je tiež zrejmé, že cena požadovaná od nadobúdateľa za celý dovoz zahŕňa okrem ceny nápojov účtovanej dodávateľom tiež náhradu administratívnych nákladov a nákladov dopravy vynaložených Systembolaget, ako aj maržu 17 %, ktorá by nadobúdateľa v zásade nezaťažovala, ak by tieto tovary dovážal priamo on sám.
- 36 V dôsledku toho je na tretiu otázku potrebné odpovedať, že opatrenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je opatrenie vyplývajúce z kapitoly 4

§ 2 prvého odseku zákona o alkohole, predstavuje množstevné obmedzenie dovozu v zmysle článku 28 ES, aj keď predmetný zákon zaväzuje držiteľa maloobchodného monopolu dodať, a teda prípadne doviesť, na žiadosť predmetné nápoje.

O štvrtej otázke

37 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa opatrenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je opatrenie vyplývajúce z kapitoly 4 § 2 prvého odseku zákona o alkohole, môže považovať za odôvodnené podľa článku 30 ES ochranou zdravia a života ľudí.

38 Je pravda, že opatrenia, ktoré predstavujú množstevné obmedzenia v zmysle článku 28 ES, môžu byť odôvodnené, ako to uvádza článok 30 ES, ochranou zdravia a života ľudí (pozri v tomto zmysle rozsudok Franzén, už citovaný, bod 75).

39 Podľa ustálenej judikatúry je zdravie a život ľudí medzi záujmami chránenými článkom 30 ES na prvom mieste a členským štátom prislúcha v rámci obmedzení stanovených Zmluvou rozhodnúť o úrovni, na ktorej zamýšľajú zabezpečiť ich ochranu (pozri rozsudok z 11. decembra 2003, Deutscher Apothekerverband, C-322/01, Zb. s. I-14887, bod 103 a citovanú judikatúru).

40 Súdny dvor už konštatoval, že právna úprava, ktorej cieľom je usmerniť spotrebu alkoholu spôsobom zabraňujúcim škodlivým účinkom alkoholu na zdravie ľudí

a spoločnosť, a tým bojovať proti zneužívaniu alkoholu, reaguje na obavy o verejné zdravie a verejný poriadok uznané v článku 30 ES (pozri rozsudok z 28. septembra 2006, Ahokainen a Leppik, C-434/04, Zb. s. I-9171, bod 28).

- 41 Napriek tomu je potrebné, ako to vyžaduje článok 30 ES, aby tieto zákazy a obmedzenia nepredstavovali prostriedky svojoľnej diskriminácie alebo skrytého obmedzovania obchodu medzi členskými štátmi.
- 42 V tomto bode je potrebné poznamenať, že žiadny dôkaz, ktorým disponuje Súdny dvor, neumožňuje domnievať sa, že dôvody verejného zdravia uvádzané švédskymi orgánmi v podmienkach upresnených v bodoch 44 a 48 tohto rozsudku boli zneužitie v rozpore s ich účelom a použité spôsobom zakladajúcim diskrimináciu vo vzťahu k tovarom pochádzajúcim z iných členských štátov alebo nepriamu ochranu niektorých tuzemských výrobkov (rozsudok z 8. marca 2001, Gourmet International Products, C-405/98, Zb. s. I-1795, bod 32 a citovaná judikatúra).
- 43 Okrem toho právna úprava alebo vnútroštátna prax, ktorá má alebo môže mať na dovoz reštriktívny účinok, je zlučiteľná so Zmluvou iba v rozsahu, v akom je nevyhnutná na účinnú ochranu zdravia a života ľudí. Právna úprava alebo vnútroštátna prax nespadá pod výnimku z článku 30 ES, ak zdravie a život ľudí môžu byť chránené rovnako účinným spôsobom prostredníctvom opatrení, ktoré menej obmedzujú obchod v rámci Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudok Deutscher Apothekerverband, už citovaný, bod 104).
- 44 V tejto súvislosti švédka vláda zamýšľa najprv odôvodniť opatrenie predmetného zákazu v konaní vo veci samej potrebou obmedziť všeobecným spôsobom konzumáciu alkoholu.

- 45 Predsa však je potrebné uviesť, že hoci zákaz priameho dovozu alkoholických nápojov uložený jednotlivcom znižuje zdroje ponuky spotrebiteľovi a môže v určitej miere prispievať k zabraňovaniu škodlivých účinkov predmetných nápojov z dôvodu ťažkostí so zásobením sa, skutočnosťou zostáva, že podľa kapitoly 5 § 5 zákona o alkohole spotrebiteľ môže vždy žiadať Systembolaget, aby mu dodala tieto tovary.
- 46 Je pravda, ako vyplýva z bodu 33 tohto rozsudku, že podľa kapitoly 5 § 5 zákona o alkohole v jeho znení účinnom v čase vzniku skutkových okolností v konaní vo veci samej povinnosti dodať alkoholické nápoje na objednávku zodpovedá možnosť Systembolaget namietat proti takejto objednávke. Predmetný paragraf však neupresňuje, na akých dôvodoch sa môže zakladať takáto námietka. V každom prípade z podkladov, ktorými disponuje Súdny dvor, nevyplýva, že Systembolaget v praxi odmieta takéto dodanie vzhľadom na určitú hornú hranicu množstva objednaného alkoholu alebo aspoň vzhľadom na takúto hornú hranicu pre alkoholické nápoje s najvyšším obsahom alkoholu.
- 47 Za týchto okolností zákaz priameho dovozu alkoholických nápojov uložený jednotlivcom sa zdá byť prostriedkom privilegujúcim určitý distribučný kanál týchto tovarov, keďže orientuje dopyt po dovážaných nápojoch smerom k Systembolaget. Naopak, vzhľadom na uvádzaný cieľ, a to obmedzenie spotreby alkoholu všeobecným spôsobom v snahe o ochranu zdravia a života osôb, predmetný zákaz musí byť považovaný za nevhodný na dosiahnutie uvedeného cieľa z dôvodu marginálnej povahy jeho účinkov v tomto smere.
- 48 Švédsku vládu ďalej uvádza, že opatrenie predmetného zákazu v konaní vo veci samej tým, že orientuje dopyt smerom k Systembolaget, zodpovedá cieľu smerujúcemu k ochrane mladistvých pred škodlivými následkami konzumácie alkoholu, pretože Systembolaget, ktorá má za povinnosť overiť vek žiadateľa, môže dodať alkoholické nápoje iba osobám starším ako dvadsať rokov. Kapitola 4 § 2 druhý odsek zákona o alkohole okrem toho rovnako zakazuje, aby takéto osoby, na rozdiel od starších osôb, mohli dovážať do Švédska alkohol ako cestujúci.

- 49 Nemožno poprieť, že ak sa predmetný zákaz v konaní vo veci samej ukazuje ako účinný prostriedok predchádzania toho, aby mladiství kupovali alkoholické nápoje, a teda zníženia nebezpečenstva, že sa stanú ich konzumentmi, musí byť považovaný za odôvodnený vzhľadom na cieľ ochrany verejného zdravia uvádzaný v článku 30 ES.
- 50 Pokiaľ však zákaz, akým je zákaz vyplývajúci z vnútroštátnej právnej úpravy v konaní vo veci samej, predstavuje výnimku zo zásady voľného pohybu tovaru, vnútroštátne orgány majú povinnosť preukázať, že predmetná právna úprava zodpovedá zásade proporcionality, to znamená, že je nevyhnutná na dosiahnutie uvádzaného cieľa a že tento cieľ nie je možné dosiahnuť prostredníctvom zákazov alebo obmedzení menšieho rozsahu alebo v menšej miere postihujúcich obchod v rámci Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. júla 1994, Van der Veldt, C-17/93, Zb. s. I-3537 bod 15; Franzén, už citovaný, body 75 a 76, ako aj Ahokainen a Leppik, už citovaný, bod 31).
- 51 Predmetný zákaz dovozu v konaní vo veci samej sa teda uplatňuje na všetkých bez ohľadu na vek. Ide teda zjavne nad rámec toho, čo je potrebné vzhľadom na sledovaný cieľ, ktorý sa zameriava na ochranu mladistvých pred škodlivými následkami konzumácie alkoholu.
- 52 Pokiaľ ide o potrebu kontroly veku, treba uviesť, že vnútroštátna právna úprava tým, že v dôsledku predmetného zákazu v konaní vo veci samej vyhradzuje predaj dovezených alkoholických nápojov obchodom Systembolaget, sa snaží o podriadenie ich distribúcie centralizovanému a koherentnému mechanizmu, ktorý má zástupcom monopolu v súlade so sledovaným cieľom umožňovať dôsledne zabezpečiť, aby tovary boli vydávané iba osobám starším ako dvadsať rokov.

53 Z informácií, ktorými disponuje Súdny dvor, vyplýva, že hoci Systembolaget v zásade uplatňuje takéto podmienky distribúcie tovarov a kontroly veku nadobúdateľov, existujú aj iné spôsoby distribúcie alkoholických nápojov, pri ktorých zodpovednosť za túto kontrolu prechádza z tohto dôvodu na tretie osoby. Najmä je nesporné, že Systembolaget pripúšťa, že overenie veku môže byť vykonávané v momente dodania alkoholických nápojov početnými predajcami mimo prevádzok monopolu, napríklad v obchodoch s potravinami alebo na benzínových čerpadlách. Okrem toho existencia takejto kontroly nie je jasne stanovená a overiteľná v prípade, ak sú alkoholické nápoje dodávané zo strany Systembolaget najmä, ako uvádza švédská vláda, „prostredníctvom pošty alebo akýmkoľvek iným adekvátnym komunikačným prostriedkom na najbližšej stanici alebo zastávke autokaru“.

54 V tomto kontexte sa nesporná účinnosť kontroly veku osôb, ktorým sú dodávané predmetné nápoje, nezdá byť plne zabezpečená za každých okolností, a cieľ sledovaný súčasným systémom je teda dosiahnutý iba čiastočne.

55 Zostáva odpovedať na otázku, či v záujme dosiahnutia tohto cieľa ochrany zdravia mladistvých s účinnosťou na aspoň porovnateľnej úrovni môžu byť použité iné opatrenia, menej poškodzujúce zásadu voľného pohybu tovaru a schopné nahradiť predmetné opatrenie.

56 V tejto súvislosti Komisia Európskych spoločenstiev tvrdí, bez toho, aby to bolo namietané, že overenie veku by mohlo byť vykonávané prostredníctvom vyhlásenia, ktorým by adresát dovážaných nápojov na formulári sprevádzajúcom tovary v momente ich dovozu potvrdil, že má viac ako dvadsať rokov. Samotné informácie, ktorými disponuje Súdny dvor, neumožňujú domnievať sa, že takéto opatrenie spojené s primeranými trestnými sankciami v prípade jeho nerešpektovania by bolo nevyhnutne menej účinné než opatrenie, ktoré je vykonávané zo strany Systembolaget.

57 Nie je teda preukázané, že predmetný zákaz v konaní vo veci samej je primeraný vzhľadom na dosiahnutie cieľa smerujúceho k ochrane mladistvých pred škodlivými následkami konzumácie alkoholu.

58 Za týchto okolností je potrebné na štvrtú otázku odpovedať, že opatrenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je opatrenie vyplývajúce z kapitoly 4 § 2 prvého odseku zákona o alkohole,

— keďže je nevhodné na dosiahnutie cieľa smerujúceho k všeobecnému obmedzeniu konzumácie alkoholu a

— nie je primerané vzhľadom na dosiahnutie cieľa smerujúceho k ochrane mladistvých pred škodlivými účinkami uvedenej konzumácie,

sa nemôže považovať za odôvodnené podľa článku 30 ES ochranou zdravia a života ľudí.

O trovách

59 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Vnútroštátne ustanovenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je ustanovenie vyplývajúce z kapitoly 4 § 2 prvého odseku zákona o alkoholických nápojoch (alkohollagen) zo 16. decembra 1994, má byť posudzované z hľadiska článku 28 ES a nie článku 31 ES.**

2. **Opatrenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je opatrenie vyplývajúce z kapitoly 4 § 2 prvého odseku zákona o alkoholických nápojoch, predstavuje množstevné obmedzenie dovozu v zmysle článku 28 ES, aj keď predmetný zákon zaväzuje držiteľa maloobchodného monopolu dodať, a teda prípadne doviesť, na žiadosť predmetné nápoje.**

3. **Opatrenie zakazujúce jednotlivcom dovážať alkoholické nápoje, akým je opatrenie vyplývajúce z kapitoly 4 § 2 prvého odseku zákona o alkoholických nápojoch,**
 - keďže je nevhodné na dosiahnutie cieľa smerujúceho k všeobecnému obmedzeniu konzumácie alkoholu a

 - nie je primerané vzhľadom na dosiahnutie cieľa smerujúceho k ochrane mladistvých pred škodlivými účinkami uvedenej konzumácie,

sa nemôže považovať za odôvodnené podľa článku 30 ES ochranou zdravia a života ľudí.

Podpisy